

GRADSKA KNJIŽNICA
ZADAR

Izložba fotografija

Arbanaška vjenčanja iz prašnih albuma

Valovi požutjelih fotografija, nestalih, već davno preživjelih života. U sjeni one jedine konstante, jedine stalnosti Zonje Jon, Gospe naše pred čijim oltarom parovi stoje puni poželjnih, tako dalekih, nedohvatljivih stvari. Ko čudotvorstvo Njezino. Ta vjenčanja u sebi nose građu od čudnih darivanja, od odričanja, davanja, žrtve, od odbačenih i zadržanih običaja. Od vremena utkana u čovjeka. Stvari od veselih društava u polutamnim prostorijama, sobičcima kamenih potleušica. Lica nasmješenih bez namještanja, spontano sretnih, veselih lica. Arbanaška vjenčanja. Fotografije žute, izbljedje. Djeluju, kažem vam tako djeluju u noćima radosnim tako rijetkim u životu koji se zbio i koji ima doći. Ta vjenčanja što ostavljaju nam svjedočanstvo o uzburkanom moru Kolovara, o staklenom ogledalu u vodi pod kupolom Fontane, pred tim bunarom života, zdencem želja u kome se ogleda sudsina svakog arbanaškog čovika. Sve je tu. Svjedoče ti mladi o ljuštanju valova što se razbijaju o hridi Punte naše vijeka ljudskog, o **veštidi**, možda prvom i zadnjem mužu toga, o preostalim okrajevima trajanja težačkog. Nekoliko prijatelja, rođaka, neka **pašta krema** na kartu od novine u ruku stavljena u dvoru za dana u prolaz, jer tako je sirotinja pirovala. Ujutro, jer popodne je već raditi tribalo. Od srca s nekoliko prijatelja s kojima možeš zapivati, napiti se iz pota, vrijeme zaustaviti, očutjeti onu glazbu za snove, udaljiti

od sebe onaj tako nezaobilazan dim pepela. Žute fotografije pred crkvom našom. Stvari tek što ih srce gladno topline danas treba. Arbanaška vjenčanja. Ti valovi što nas nanesoše u život našeg mjesta, uz špakere na drva. Pjesma, riječi, šale, smijeh. Njezin djevojački smijeh, tu neprekidnu ljepotu što traje i kad život pregazi lice. Ti profili u pokretu, zvukovi koji će oblikovati svakog od nas zatečenog na ulici ovog Grada, ovog mjesta. Pjevale su se pjesme sad zaboravljenih riječi. Ti sjajni zapisi što nam ih ostaviše davne svadbe. Ritam smijeha ljudskih komedija, tragedija, zbilja i mašte. Okrećemo te stare slike. Prevrćemo one živote. Gubimo ih i ponovo nalazimo; uvlačimo se u njih ko u kutke one radosti. Govorimo o njima, odgonetamo lica ko rijetke zvijezde nebeskoga svoda. Ti životi uglavnom siromašni, a neizmjerno bogati. Želimo ih dohvati, tamo na toj fešti biti, zaštititi ih želimo te sjajne trenutke jednog ljudskog trajanja. Nekako ih obuhvatiti ko žudnjom onom u očima mlađenaca skrivenom za onim osmijehom prvim, potajnim, kad ona reće: **T' dua, volim te.** Arbanaška vjenčanja. Čime nas vežu požutjeli slike? Obdariše nas tim uskim ulicama stari naši u sutonima dana serenadom u srebrnom odsjaju mjeseca tamo u predgrađu mome. Ponudiše nam pretke, duhove čiji dijelovi žive u nama od kojih sačinile nas, očeve naših otaca, bake naših baka, u slici, u danu kad **Djaloći ko dal Njeri**, kad momak je

postao čovjekom, a ona **Vajzica ko dal Gruoja**, kad djevojak postala je ženom. Spremnom da ju netko zazove **Nane**, majko. Arbanaška vjenčanja, stare fotografije, prastare. U njima čitav jedan sadržaj, koji se ni u jednoj knjizi pročitati ne može. Sva srčanost, sočnost života našeg naselja što nude svu vjernost, jezgru vlastitosti, jezgru našeg postojanja. Kao da u toj prašini albuma leži kroz vjejkove sačuvano srce ne jednog čovjeka, ne njegove drage, neg srce sviju nas koje nedirnuto je vremenom, veseljem

i nevoljama ljudskim. Arbanaška vjenčanja nude nam onaj bezvremenski miris ruže urbane u sutoru dana davno prije naših rođenja. Nude nam odgovore o nama; o tebi, meni, izvorne odgovore rušeći zidove samotnika, siteći glad naših srca. Ko zraka sunčeva što rušeći se u more obasjava lice gospe Loretske, zaštitnice Arbanasa.

Ivica Matešić Jeremija

1910. Marija Mušić i Niko (Nikola) Perović

Stoljeće je minalo, a uspomene ne blijede.

1923. Šimica Matešić i Joakin Perović

Ruka u ruci, a srce u srcu.

1930. Milka Dellavia i Niko Bajlo

Ljepota je njen zaštenila i ljepotu ruža.

1930. Danka Aurora Marsan i Miro Đukić

"Muževnost i stidljiva ljepota"

1935. Venka Mazija i Niko (Matulji) Matešić

Od sada smo dvoje, a jedno zauvijek.

1937. Lucija Perović i Ante (Toni) Perović

Kakav god veštak bio, poruka je uvjijek ista.

1937. Slavka Kalmela i Jakov (Mino) Perović

Blagost pogleda tvoga ogledalo je dobrote duše tvoje.

1939. Milena Petrić i Vinko Perović

U svetu vezu uz bratski blagoslov Bonifacija, časnog sluge Božjeg.

oko 1940.

Koliko elegancije i dostojanstva na pragu ognjišta novog

1946. Marija Matetić i Toni Jelenković

Jedna mlada u dva tila.

1955. Lidija Matija i Mario Kralj

Beskrnjost ljubavi njihove u čepotu osmješala njihova.

1956. godina

Ulicama arbanaskim prema sudbonosnom DA.

1956. Marija Kriščić Tomi Mateski

I kad sve bude prošlost, ipak ostat čemo ti i ja u stare knjige upisani.

1964. Bruna Matija i Dragan Šimićev

Srce ne pita kad ljubav skita.

1982. Marina Đadić i Jure Franov.

Mladost današnjice u spomen na stara vremena.

Izdavač
Gradska knjižnica Zadar

Za izdavača
mr. sc. Ivan Pehar

Autori izložbe
Bernard Kotlar, Drago Marić, Ivica Matešić Jeremija

Suradnici
Doroteja Kamber-Kontić, Mladen Masar, Lucija Perović

Oblikovanje
Bernard Kotlar

Fotografije
Arhiva Bernarda Kotlara

Tisk
Trimat grafika Zadar

Naklada
100 primjeraka

Zadar, svibnja 2010.

GRADSKA KNIŽNICA
ZADAR

Ogranak Arbanasi

Nadbiskupa Vicka Zmajevića 12a
23000 Zadar
arbanasi@gkzd.hr
www.gkzd.hr